

دل نهر مى دل مروّ قو پيکهاته کانى وه دل و جوره کانى

د. عومەر عهلى

۲۰۱۸

پهيامى دڭ نهرمى مرؤف و پيڪهاتهكانى وه دڭ و جورهكانى

د. عومهر على

۲۰۱۸

ناوی کتیب: دَل نهرمی مروّف و ییکماتهکانی وه دَل و جورهکانی
نوسهر: عومهر عهلی
دیزاینی ناوهوهو بهرگ: توانا ئهحمهد
چاپخانه:
تیراژ:
نرخ:

ژماره (ای سالی) ای
لهبهرئوهبهرایهتی گشتی کتیبخانه گشتیهکانی پیدراوه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیش خویندنه وه

ان الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور انفسنا
ومن سيئات اعمالنا، من يهد الله فلا مضل له، ومن يضلل فلا هادي له
والصلاة والسلام على افضل خلق الله سيدنا محمد وعلى اله وصحبه
اجمعين.

هه کاریک^۱ له پیناو خزمهت کردن و گه یاندنی ئاینی راستی ئیسلامدا
بیت نه گه رچی کاره که به بچوکیش بزانیږیت به لام پاکي کاره که و
نيه ته که گه وره ی ده کات، گه وره یی و بچوکي مرؤف به بیرکردنه وه ی خوئی
پیوه ریکی هه یه بوئی و پیوه ره شه رعبه کانیش کاره که ده وله مه ندو مه زن
ده کات، وه یان که مه و کاریگه ریه کی نیه، وه یان توانایه کمان هه بیت
له خزمهت کردن و گه یاندنی ئیسلامدا نه گه ر به لاشمانه وه بچوک بیت
نابیت ببیته مایه ی دل ساردیمان له نه کردنی وه یان نه گه یاندنی،

۱ مه به ست نه و کارانه یه که له چوارچیوه ی شه رعدا بیت

نمونه مان هه یه له سه ر ئه م وتانه.

۱- خوای گه وره له قورئانی پیروژدا ده فه رمووێ ((لا یكلف الله نفسا الا وسعها))^۲ واته خوای گه وره ئه رك ناخاته سه ر هه یچ كه سیك مه گه ر به قه ده ر تو نا یی خو ۆ نه بی ت.

۲- پێشه و امان درودو سه لامی خوای لئ بی ت ده فه رمووێ ((بلغوا عنی ولو ایه))^۳

واته بیگه یه نن له منه وه ئه گه ر ئایه تی کیش بی ت

۳- له فه رموو ده یه کی تر درودو سه لامی خوای لئ بی ت ده فه رمووێ ((اتقوا النار ولو بشق التمره))^۴ واته خو تان له ئاگر بپاریزن ئه گه ر به له ته خو رمایه کیش بی ت ، وه ههروه ها چه نده ها ئایه ت و فه رموو ده ی تر له و باره وه ها تو وه كه هانده رمانن ئه وه ی له تو نا ماندا هه یه در یغی نه كه ین ئه گه ر به لاشمانه وه كه م بی ت وه یان به لای كه سانیکی تره وه ئه وه ی كر دو ومانه زۆر كه م بی ت ! به لام له ته رازوو ی پهروه ردا گاردا به دلنیا یه وه زۆر گه وره یه . ئه گه ر وانه بوایه پێشه و امان درودی خوای له سه ر بی ت نه ی ده فه رموو بیگه یه نن له منه وه ئه گه ر ئایه تی کیش بی ت خو ئایه تی ک

۲ ئایه تی ۲۸۶ سورة البقرة

۳ ۱۸۷۱۱ - بلغوا عنی ولو آیه. وحدثوا عن بني اسرائيل ولا حرج ومن كذب علي متعمدا فليتبوأ مقعده من النار الراوي: عبدالله بن عمرو بن العاص- خلاصة الدرجة؛ صحيح- [المحدث: البخاري - المصدر: الجامع الصحي الصفحة او الرقم ۳۴۶۱-۴-۶۵۲۶ - ما منكم من أحد إلا سيكلمه ربه ليس بينه وبينه ترجمان ، فينظر أيمن منه فلا يرى إلا ما قدم من عمله ، وينظر أشأم منه فلا يرى إلا ما قدم ، وينظر بين يديه فلا يرى إلا النار تلقاء وجهه ، فاتقوا النار ولو بشق تمرة) . الراوي: عدي بن حاتم الطائي - خلاصة الدرجة: [أورده في صحيحه] وقال : قال الأعمش : وحدثني عمرو بن مرة ، عن خيثمة : مثله . وزاد فيه : ولو بكلمة طيبة - المحدث: البخاري - المصدر: الجامع الصحيح - الصفحة أو الرقم: ۷۵۱۲

په یامی دل نه رمی

له چاوه هه موونایه ی تردا که هه یه ئاشکرایه که زور که مه، بان نه یده فهرموو خوستان له ئاگر بپاریزن نه گهر به له ته خورمایه کیش بیت ئاشکراشه که له ته خورمایه که نرخى دونیایه که ی ده بیت چند بیت؟! به هر حال هه کاریک له پیناو ئاینی پیروزی ئیسلامدا بکریت نابیت به کم و کم به ها سهیر بکریت. له وانیه پرسیاریکتان لا دروست بی و بلین بو ئه م قسانه ده که ن زور دلنیاين زورن نه و که سانیه که توانایان هه یه و ناخه نه گهر!! وه زور له هوکاره کانیش ده توانم بلیم نه وانن وه من داواکارم له خوای گه وره، وه هیوادارم که هه که سیك ئه م پرسیارانه ی لا گه لاله بووه به خویندنه وه ی ئه م چند دیره ببیته رچه شکانیک لای و ده ست پی بکات. ئه م وه رگیرانیه که له به رده ستاندا یه بریتیه له چه ند فهرمووده یه کی پیشه و امان درودو سه لامی خوای لی بیت له لایه ن د. شرف القضاة ته وه روون کراوه ته وه، وه منیش هه ستاوم به وه رگیرانى بو زمانى کوردی وه بو روونکردنه وه ی ئایه ته قورئانیه کان په نام بردووه ته بهر ته فسیری ئاسان بو تیگه یشتنی قورئان نووسینی بورهان محمد امین وه سوپاسی هه موو نه و که سانه ده کم که یارمه تیان دام له م وه رگیرانه دا، وه داواکارم له خوای گه وره ئه م کاره م ته نها له به رختری نه و کردبیت و وه نوری خویمان لی نه شاریتته وه امین.

دهستپيك

الحمد لله ، نحمده ونستعينه ، ونستهديه ونستغره ، ونتوب اليه ، ونعوذ بالله من شرور انفسنا ، ومن سيئات اعمالنا .
والصلاة والسلام على سيدنا محمد ، وعلى آله وصحبه ، ومن تبعهم
باءحسان الى يوم الدين .
له پاشان : خواي گه وره ده فهرمووي

((والعصر ان الانسان لفي خسر الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات وتواصوا بلحق وتواصوا باصبر))^٥ واته سويند به زه مانه ، سويند به كاتي عه سر .
به راستي ئاده ميزاد له زهره رهندي و خه ساره تمه نديدايه . بيجگه
له وانه كه باوه ريان هيناوه و كارو كرده وه چا كه كانيان ئه نجامداوه و
ئاموژگاري به كتريشيان كرده وه كه هه ميشه پابه ندي حه ق بن (پابه ندي
حه قيش پيوستى به خوگري هه يه) ، له به رئه وه به رده وام ئاموژگاري
به كتريان كرده وه تا هه ميشه و به رده وام ، خوگرو ئارامگريش بن .
به دلنيايي وه هوي سه ركه وتنمان له تا قيردنه وه ي گه وره ي ئه م زيانه ي
كه تيايدايين ئه وه له كووي يه و ، وه له كووييه ولا تاني ئيسلامي ئه مروو
وه ئه و شه رتانه ؟

گومان له وه دا نيه كه خه يري زوريشي تيايه ، وه رۆژ له دواي رۆژيش زياد
ده كات سوپاس بو خوا ، به لام لادانيشي زور تيايه . وه ئه گه ر بمانه ويئ
ئه و لادانانه چاره سه ر بكه يين ده بيت پيش هه موو شتيك هوكاره كانيان
بزائين ، وه گرنگتريني ئه و هوكارانه ئه مانه ن :

١- نه زاني : ئه مه چاره سه ر ده كرئت به زانياري راست و دروست ، وه

به ئاگابونه وه و هۆش هاتنه وه خو.

۲- خراپی دهورو بهرمان ئه و دۆخه ی تیايدا ده ژین: ئه مه ش چاره سه رده کریت به که مکردنه وه ی ئه و خراپانه که له سه ر مروقه کان هه یه و وه به گۆرانیان به ره و باشتر.

۳- خو ش ویستنی دنیاو خو شیه کانی به شیوه یه کی وه ها که پیش دینه که ی بخات: ئه مه ش چاره سه ر ده کریت به ورد بوونه وه یه ک له راستیتی دنیا ، چونکه ئه گه ر بیّت و توژیك به وردی له م دنیا یه بکو لیته وه و وه سه یری سه ره ئه نجامه که ی بکریت به روونی ده بینیت ئه وه ناهینیت خو ت بخره یته ئه و بارو دۆخه وه .

۴- له بیرچوونه وه ی دواروژ: ئه مه ش چاره سه ر ده کریت به بیره یانانه وه ی به رده وام، وه به مردن، به گۆر، لپرسینه وه، وه به به هه شت و جه هه نه م. به دلنیا یه وه دوزیمان وه دیاری پیشه وامان درودو سه لامی خوای لی بیّت له فه رمووده کانی دل نهرمی، وه گرنگترینی ئه و شتانه ی که مسولمانان پیوستیان پییه تی له م روژه دا، به دلنیا یه وه شو رشیکی فکری هه لسا وه له گه ل ئیسلام و وه دینه کانی ترو، فکره کانی تردا، وه دوا ی ئه م شو رشه گه وره یه سو پاس بو خوا هه مووی به به رژه وه ندی ئیسلامدا شکایه وه ئه وه ته ده بینین له هه موو لایه که وه به کو مه ل خه لک دینه ناو ئیسلامه وه روژ له دوا ی روژ (وه روژ نیه له م هه والانه مان به رگو ی نه که ویت، وه یان له سایته کانه وه نه یخوینینه وه نه یبینین). به وشیه وه شو رشه دینیه له دنیا ی فکروه ده گو یزریته وه بو دنیا ی موعامه له کردن هه لسو که وتمان، له دنیا ی دوا که وتنه وه بو دنیا ی پیشکه وتن و وه به ره و پیشچوونی مرو قایه تی، له به ندایه تی خه لک و دارو به رده وه بو به ندایه تی خوای گه وره. ئه و فه رموودانه ی که هه لمان بزاردوون

له کتیبی دل نه رمی (الرقائق) له کتیبه راست و به پیزو ناوداره که ی
ئیمامی بوخاری (صحيح البخاری) نه وگرفتانه چاره سهر ده کات که مرؤف
به ره ولادان ده بات له زور جیگای جیاوازه وه، به تایبه تی جه خت ده خاته
سهر نه و شتانه ی که په یوه نندیان به دل وه هه یه نه و دل هی که نه گهر
چاک بوو هه موو کومه لگا چاک ده بیت نه گهر خراب بوو هه موو کومه لگا
خراب ده بیت وه ک پیشه و امان فه موو یه تی درودی خوای لی بیت.
داواکارین له خوای گه وره نه م کاره مان ته نها له به خاتری نه و کرد بیت و
وه سودمان پی بگه یه نیت و بیبه شمان نه کات له یاداشته که ی.
وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

پیشه کی:-

دل نهرمی ئه و فهرموودانه یه که باسی ئه و شتانه ی تیا کراوه که په یوه ندیان به دلّه وه هه یه دل نهرم ده کات ، وه نزیکمان ده کاته وه له خوی گه وره . وه پیمان ده لیت دل چیه ، وه چی گرنگیه کی له ژیانی مرؤقدا هه یه ؟ مرؤف بریتیه له جهسته و رۆح ، ژبری و دل و نه فس ، دژایه تی هه یه بو پیناسه ی هه ریه کیك له وانه له بهرئه وه پیناسه یه کی بروا پیکه ری دیاری کراو نیه بو هه ریه کیك له وانه ، راجیاوازیه کان زور زورن ، به لام من ئه رکی هه ریه کیك له وانه رون ده که مه وه که چیه به شیوه یه کی ئاسان به پشتیوانی خوا .

جهسته:

ئاشکرایه لای هه موان ئه رکه که شی هه ستانه به جیبه جیکردنی فهرمانه کانی خوی گه وره و بهس ، ئه م جهسته ته نه ها هه لده ستیت به جیبه جیکردنی فهرمانه کان ، واته خوی بو خوی فهرمان نادات ئه و توانایه ی نیه ته نه ها فهرمان جیبه جیده کات ، له بهر ئه وه ی که وه هایه بو مان روون ده بیته وه که جهسته له جیبه جیکردنی کاری چاکه و خراپه دا یه کسانه وه گونجاوه بو هه ردووکیان ، جا هه رله بهر ئه مه یه که له شه رعدا نه سه رزه نشتی جهسته ده کات وه نه پیایدا هه لدیت ، ده بینین ده قی روون که جهسته شتیکی پیوه ر نیه وه ک پیشه و امان ده فهرمووی))

ان الله لا ينضر الى صوركم واماالكم، ولكن ينضر الى قلوبكم و اعمالكم))^٦
واته خواى گهوره سه يري شيوهو مالتان ناكات، به لكو سه يري دل و
كرده وه كانتان ده كات

ههروه ها خواى پهروه ردگار ده فه رمووئ: ((وزاده بسطة فى العلم
والجسم))^٧ واته زانست و زانيارى زؤرو لاشه يه كى به هيئو گه وره شى
داوه تئ.

ئهم پيا هه لدانى جه سته يه به هه لسان به جيبه جيكردى كاره كانى به
شيوه يه كى ريك و پيك، نهك له رووى ئه وه وه كه جه سته پئوه ريكه بو له
خوا ترسان و وه بو چاك گوزارى.

رؤح:

بريتيه له وه هيئزه ي كه وا ده كات له جه سته هه ستيئ به جيبه جيكردن،
ئهمه ئه وه ده گه يه نيئ كه رؤح هو يه كه وه يان پالنه ريكي نادياره له
جيبه جيكردن، جه سته به بي رؤح هيچ تواناي كارى نيه، (ده بينين
كاتيك مروفيك گيانى له ده ستداوه چؤن دريژ ده بيت له بهر ده ستمان
ده بيت ئيمه هه ستيئ به شاردنه وه ي، پيش گيان له ده ستداني له وان ه يه
پالنه وانتيك بوو بيت) نمونه ي ئهم رؤحه وهك ئاميريكي كاره باو كاره با وايه،
ئاميره كه ئيش ناكات تا نه يگه يه نين به كاره باكه، كاتيك كاره باكه مان
لئ كرده وه راسته وخؤ له كار ده كه وبت، له گه ل ئه وه شدا ئاميره كه هيچ
كه م و كورپيه كى تيا نيه (گه رهنشيشى له گه له).

٦ حديث صحيح، اخرجه الامام مسلم فى ((صحيحه)) (٤ / ١٩٨٧)، كتاب البر
والصيلة والاداب؛ باب تحريم ظلم
٧ سورة البقرة: ٢٤٧

په يامی دل نهرمی

بۆمان دهرده كه ویت كه رۆح هاندهری جیبه جیكردنی كاره به جهسته، جهسته لایه نه ماده كه یه و رۆح لایه نی مه عنه وی. له بهر ئه مه یه له دهقه شهرعیه كاندا به دی ناكه ییت نه پیا خویندن، وه نه لای خویندن بۆ رۆحی ئاده میزاد، ته نها ئه وه نه بیته ده توانیته به كار بهینریته بۆ چاكه، یان خراپه، ئه و ناتوانیته به پیچه وانه بیته، وه رۆح خۆی بۆ خۆی ناتوانیته رازی بیته وه یان رازی نه بیته وه یان نكولی بكات.

ژیری:

سه ر گه وره یه، له هه موو شتیكدا ئه و ده توانیته پیش بینی بكات له كاره كاندا وه بییر له سه ره نجامه كه ی بكاته وه چۆن ده بیته، چۆن نابیته، لیکی بداته وه وه هلی بسه نگی نیته به هه موو لایه كدا، ئه گه ر ئه م ژیری هیدایه ته دراو و ژیر بوو، به ئاینی ئیسلام فه رمانمان به چاكه پی ده كات وه ئه گه ر به پیچه وانه بوو ئه ویش به پیچه وانه ده بیته و وا ده زانیته چاكه یه.

له به ر ئه مه یه ئاینی پیروژی ئیسلام زۆر جه خت ده كات له سه ر ژیری، رۆشنبیركردنی ئه م ژیری به ئاینی پیروژی ئیسلام، تا كاتیك كه ژیری كه فه رمانی كاریکی دا به دل كاره كه ی په سه ندوو گه وره بیته، تا شه یتان نه توانیته باوه ری پی بهینریته دوای ئه وه ی كه ئه م باوه ری به راستی هیناوه.

دەروون:

سەرگەرەوی دووھەمە، وە پێوەری خۆشی و ناخۆشی وقازانج و زەرەر و چاکە و خراپە یە بەشیوہ یە کی کورت. سەیری سەر ئەنجامی کارەکان ناکات.

زۆربە ی کات شەیتان زەفەر بە مرۆقەکان دەگە یە نیت لە رێگە ی دەروونەوہ یە چونکە ئەوہ شوینی گەورە ی لاوازی مرۆقە. ھەر لەبەر ئەمە یە ئاینی پیرۆزی ئیسلام زۆر جەختی کردووہ لە سەر راھینان و پەرورە دە کردنی دەروون، کەم کردنەوہ ی گاریگەری لەسەر دڵ، داخستنی دەرگاکی شەیتان لەسەری، راھینانی لەوہ ی کە حەزی لێ ناکات.

راستە کە شاعیر دە لێ: دەروون وە ک مندال وایە ئەگەر وازی لێ بەینیت گەورە دە بیت و ھەر حەزی لە شیرە، وە ئەگەر بریتەوہ دە پرتەوہ^۸ بەم شیوہ یە، ژیری و دەروون ھیچ توانایە کیان نیە جگە لە پیشبینی و مشتومر کردن، توانای بریاردانیان نیە، کێ توانای بریاردانی ھە یە دڵ.

دڵ:

خاوەنی بریاردانە گوێ دە گریت لە ژیری و دەروون، گوێ دە گریت لەئەو گفتوگۆو بەر بەرە کانێە کە دەیکەن لەبەینی خۆیاندا دوا ی ئەوہ دڵ دوا بریار وەردە گریت، وە دڵ بریتی یە لە چەند جوړیک.

۸ وە لە کوردەواری خۆشاندا وتویانە نەفس بیگریت پری مشتیکە وە کە بەری دەیت پری دەشتیکە

جوړی په کهم: دلی ساف و بی گهرد:

ئه و دلّه په که چاکه هّل ده بژیریت، بریار نادات ته نها به چاکه نه بیت و وه به ئه وهی که په روه ردگای پیی رازیه، ئه مه یه که له قورئانی پیروژدا هاتوووه وهك ده فهرمووی ((یوم لا ینفع مال ولا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم))^۹ واته مه گهر که سیک به دل و دهروونی پاک و بیگهردو پر له ئیمان، به خزمهت په روه ردگار گه شت بیت.

جوړی دووه هم: دلی نه خوښ:

(دلی نه خوښ به مه ست له لایه نه ماده که ی نیه) دلی نه خوښ ئه وه یه که خراپه هله ده بژیریت، بریار ده دات به وهی که خوی گه وره توره ده کات، خوی گه وره ده فهرمووی ((فی قلوبهم مرض فزادهم الله مرضا ولهم عذاب الیم بما كانوا یكذبون))^{۱۰} واته ئه وانه له دل و دهروونیاندا نه خوښی بی باوه ری و حه سوودی و کینه هه یه خواش (به سه رخستنی حه ق و ئیمانداران) ئه وه ندهی تر دهردیان گران و کاریگهر ده کات و سزایه کی سه ختیش (له دنیا و قیامه تدا) چاوه ری یانه به هوی درو کردن و (دژایه تیان بو ئیسلام).

۹ سورة الشعراء ۸۹

۱۰ سورة البقرة : ۱۰

جوړی سیّهم: دلی رهق:

ئو جوړه دلّه یه که نه خوښی پی گه شتووه و خراپه کاره، خوی گه وره موری ناوه بهم جوړه دلانه دا وه کو ده فهرمووی ((ثم قست قلوبکم من بعد ذلك فهی کلحجارة او اشد قسوة))^{۱۱} واته پاشان له وه وودوا دلّه کانتان رهق بوو، (ئهی جولّه که کان) ههروهک بهرد به لکو ره قتریش. ههروهها ده فهرمووی ((فویل للقاسیة قلوبهم من ذکر الله اولئک فی ضلال مبین))^{۱۲} واته هاوار و وهیل بو ئه وانه ی که دلیان رهقه له ئاستی قورئان و یادی خوادا، ئانه وانه له گومراییه کی ئاشکرادا گیریان خواردووه.

ههروهها ده فهرمووی ((كذلك یطبع الله علی قلوب الکافرین))^{۱۳} واته ئابه و شیویه خوا مؤر ده نیّت به سهر دلی بی باوه راندا. شوپنی دل له سینگدا، خوی گه وره ده فهرمووی ((فاعنها لا تعمی الابصار ولكن تعمی القلوب التی فی الصدور))^{۱۴} واته جا وه نه بیّت چاوان کویر بو بیّت، به لکو ئه و دلانه کویر ده بن که وان له سینه کاند (چونکه هه رواله ت ده بینن و ناوه روک لیک ناده نه وه). ده کریت ئه و ناولینانه بو شتی تریش بکریت، ده شکریت هه ر خوئی بیّت، وه له وانه شه شتیکی مادی نه بیّت، خوا خوئی زانیه.

ده شکریت ئه و وشانه بو شتی تریش به کار بهینریت جگه له وه ی که من باسم کردووه به شیویه کی نادیار، بو نمونه وه کو ناو لی نانی دهر وون به زات.

۱۱ سورة البقرة : ۷۴

۱۲ سورة الزمر : ۲۲

۱۳ سورة الاعراف : ۱۰۱

۱۴ سورة الحج : ۴۶

په یامی دل نه رمی

لای زور که سائیک ئه و بیرۆکه یه یان به هه له وهرگرتوووه که پیمان وابه ژیری خاوه نی بریاردانه، ئه وه هه له یه کی به ربلاوه هیچ راستیه کی تیا نیه. به لگه مان هه یه له سه ر ئه م قسانه.

یه که م: له بهر ئه وهی مروّف زور به ی کاته کان باوه ر ده کات به گرنگی کار به هو ی ژیر به وه به لام زور جار ناشیکات، بو نمونه قوتابی باوه ر ده کات به گرنگی خویندن که چی قوتابی وا هه یه ناخوینیت، له ناو مسولمانیشدا هه یه باوه ری هه یه به خوای گه وره و باوه ری هه یه به ئه وهی که نوپژ واجبه که چی نوپژ ناکات!! (زور براده رم هه یه کاتیک باسی دین و ئیسلام ده که یین پیکه وه ده ئین واللّه باوه رم به دینی ئیسلام هه یه به ته واوی وه خوای گه وره شم خو ش ده وی، مسولمانانم خو ش ده وی رقم له دوژمنانی دینه، که چی نوپژ بيش ناکه ن) هه روه ها هه شه باوه ری هه یه به نه کردنی شتیک که چی ده شیکات، بو نمونه جگه ره کیش باوه ر ده کات که گرنکه جگه ره ته رک بکات به هو ی ژیر به وه له بهر چه نده ها زه ره رو زیانی که چی ته رکیشی ناکات^{۱۰} وه هه روه ها، جا خو ئه گه ر ژیری خاوه نی بریار بوایه ئه وهی که ده رکی پیده کرد جیبه جیی ده کرد، به لام

۱۰ لیردها به سه ره اتیکم هاته وه یاد له لندن له گه ل چه ند که سیکدا له کارگه یه کدا کارمان ده کرد. یه کیک له وه که سانه ی که کارمان له گه لدا ده کرد لایک بوو ئه م لاوه خو ی له هیچ شتیکی حه رام نه ده گیرایه وه به شیوه یه کی وه ها هه رگیز گومانته به لای ئه وه دا نه ده روشت که ئه م لاوه مسولمانه. تا روژیک له کاتی حه سانه وه دا بوو له وه کاته ی که زورکات کارمه نده کات پیکه وه گفته و گو ده که ن. کابرایه که ده ستی کرد به قسه کردن له سه ر ئیسلام به خراپه. به شیوه یه کی قه شمه ریانه. ئه م لاوه ی که باسی ده که م له پر په لاماری کابرای داو به روکی گرت و به قایمی رای ته کاند به شیوه یه کی وا که خه ریک بوو له به رده میدا بیورپته وه وه تا کارمه نده کانی تر ده ستیان گرت و له یه کیان کردنه وه، جا له وکاته دا ئه م لاوه به توره یه کی زوره وه به ده م راته کاندی کابراوه پیی ده ووت تو نازانی من مسولمانم؟ باوه رم به خوا هه یه واللّه ئه گه ر بیت و جاریکی تر له و جو ره قسانه بکه یته واو وات پی ده که م. به راستی جیگه ی سه ر سوپمان بوو!! جا له مه وه بو مان ده رده که ویت زور که س هه یه باوه ری هه یه به لام کاری پ ن ناکات.

ئەو شتانەى كە ژىرى باوەرى پىيەتى دەگەيەت بە دل بەشپووە بهى
پچراو ئەم قەناعەتە ناگەيەت بە دل هەتا كاردانەوھى لەسەرى ھەبىت
ئەمەش دوای لە كارە كاندا دەردە كەوئت.

دووھم: پىشەوامان درودو سەلامى خواى لەسەربىت دەفەرمووى: ((
الا وان فى الجسد مضغة اذا صلحت صلح الجسد كله واذا فسدت فسد
الجسد كله الا وهى القلب))^{١٦} واتە لەناو جەستەدا پارچەيەك ھەيە
ئەگەر باش بوو ئەوا ھەموو جەستە باش دەبىت وە ئەگەر خراپ بوو
ھەموو جەستە خراپ دەبىت ئەو پارچەيەش برىتيە لە دلە.

جا لەبەر ئەمەيە كە ئىسلام زۆر جەخت دەخاتە سەر دل چونكە دل
خاوەنى برىاردانە، شوئىنى سەرەكەو كارىگەرە لە سەر ھەلسوكەوتى
مروؤف، بئى گومان نەزانى كەم ئەگەر كار كرا لەشوئىنى سەرەكى وە
زىاتر كاردانەوھە دەبئ وەھەولئىكى زۆرى دەوئ ئەگەر لە شوئىنى گونجاودا
نەبىت، بۆ نموونە ئەمە وەكو ئەو وایە كە دەيان كەس بيانەوئت
شاحينەيەك پال بنين بەرەو پيش وە شوفيرەكەش بە پىچەوانەى
ئەوانەوھە، گومان لەوھەدا نىە كە شوفيرەكە دەتوانىت شاحينەكە
بجولئىنىت بە ھەر لایەكدا بىھوئت زۆر بە ئاسانى بەلكو ھەر بەسەر
پەنجەكانى دەتوانىت بروات، چونكە كارى ئەم شوفيرە لە شوئىنىكى
گونجاودا بوو بەلام نەفەرەكانى ترنەگونجاو بووھە.

بەم شپووەيە بانگەواز بۆ لای خواى گەرورە، وە راھىنانى تاك و كۆمەل
بە بەرانبەر بە ژىرى و دل سەرکەوت و سەرفراز بوو بەلام بەس بە
تەنھا ژىرى باوەر دەكات بەلام رىگەيەك نىە بۆ جىبەجى كەردنى كارە
عەمەليەكان لە ژياندا.

١٦ (صحيح البخارى بشرح فتح البارى (١/١٢٦). كتاب الايمان. باب فضل من
استبرأ لدينه ، رقم الحديث (٥٢).

په یامی دل نه رمی

به دلنیا ییه وه ته نها باوه ره یینان ناگونجیت ده بیت ژیریش به راستی بزائیت به راست زانینکی بی گومانیا نه وه به هموو شتیکی ئابین به پیویست، یانی به پیویستی بزائیت - ئه وهی که به شیوه یه کی براوه یانی بیگومانیا یه وه چه سپاوه له ئاین دا - وه له دلوه ملکه چی بین وه به ئارامیه کی دلوه بهم به راست زانینه، بو نمونه شه ییتان باوه ری هیئا به ئاینی ئیسلام به گشتی له رووی ژیریه وه، به لام له گه ل ئه وه شدا به ئیماندار ناژمیری چونکه مل که چیه که ی له دلوه نه بوو به مه، ههروه ها زوره ی بی باوه ره کان له م کیشه دان، بو مان دهرده که ویت که باوه ره یینان نه گونجاوه نابیت ته نها هه ر به دل یان هه ر به ژیری بیت ده بیت هه ردووکیان پیکه وه بیت ئه وسا به ئیماندار حسیبه.

ههروه ها ئه مه شه جیاوازیه کی گرنگ له نیوان ئاین و فلسه فه دا، دینه کان (به تایبه تی ئیسلام) توانیان گوژانکاری به یینن به کومه لگادا بو شیوه یه کی باشتر، له بهر ئه وه هه م له گه ل ژیری وه هه م له گه ل دل وه هه م له گه ل دهر ووندا ده دویت (هه موو لایه نه کان به شیوه یه کی پارسه نگ). که چی فلسه فه هه زاره ها سالی بری و سه رنه که وت له بنیاتنای کومه لگه دا، له بهر ئه وه فلسه فه ته نها له گه ل ژیریدا ده دویت ...

جا له بهر ئه وه هه له یه دووان له گه ل ژیریدا به ته نها، به دلنیا ییه وه سوودی نابیت ته نها نه زه ری ده بیت و وشک و زرو بی گیان ده بیت، ساردو سر ده بیت هیچ گه رم و گوپی تیا نابیت.

ده بینین قورئانی پیروژ به وردی وه به نه رمو جوانی پروو به پرووی دل ده بیت وه بو چه سپاندی باوه ر به بی ئه وه ی ژیریش پشت گوی بخات، مامه له کردنی قورئای پیروژ له کوئی بو پهروه ده کردنی ئیمان و وه ئه و

مامه لانهی تر که ده رکه وتن له م زه مانانهدا له ژېر ناو نیشانی زانیاری که لام.

ههروه ها ده بیت مسو لمانی بانگه واز که ر روو به رووی ژیری و دل بیته وه پیکه وه تا کاریگه ری هه بیت، به لام له هه ندیک کاتدا ده بیت زیاتر روو به رووی ژیری بیته وه بو نموونه وه کو ووتاره زانستیه کان، له هه ندی کاتی تریشدا زیاتر روو به رووی دل وه کو وانه ناموژ گاریه کان و ووتاره کانی هه ینی.

تاقیکردنه وه به نیعمه ت

عن ابن عباس رضی الله عنها قال: قال النبی صلی الله علیه وسلم: ((نیعمتان مغبون فیهما کثیر من الناس: الصة والفراغ))^{۱۷} واته کو ری عه باس ره زای خوای لی بیت ده گپرتنه وه که پیشه واما ن درودی خوای لی بیت فه رموویه تی دوو نیعمه ت هه یه که وا زو رینه ی خه لک سته م لی کراون تیایدا وه نه دوو نیعمه ته ش له ش ساغی و به تاله یه، کات.

دلنیاین له وه ی که خوای گه وره مروقی ته نها بو تاقیکردنه وه و نارچه تی دروست کردوه، وه کو ده فه رمووی ((الذی خلق الموت والحیة لیبلوکم ایکم احسن عملا وه هو العزیز الغفور))^{۱۸} واته هه ر نه و خو ی مردن و ژیانی به دیه پناوه، تا تاقیتان بکاته وه، کپتان کرده وه ی چاکترو په سه ند تره، هه ر نه ویش زاتیکی بالا ده سته به سه ر بی باوه راندا، لی خو شبووه

۱۷ ((صحيح البخاری))، انصر ((فتح الباری)) (۱۱ / ۲۲۹). کتاب الرقاق، الباب الاول،

رقم الحدیث (۶۴۱۲).

۱۸ سورة تبارک ۲

له ئیمانداران.

ئاده میزاد هه مووی له هوئی تاقیکردنه وه دایه هه موو دنیا ده گریته وه،
 وه سهر پهرشتیارمان به سهره وه یه هه موو شتیک توومار ده کهن له گه وره و
 بچووک ((ما یلفظ من قول الا لدیه رقیب عتید))^{۱۹} واته کاتیک فریشته
 چاودیره کهی ئاده میزاد که له لای راست و چه پیه وه دانیشتون، (هه موو
 گوفتارو کرداریکی توومار ده کهن به ده زگای زور پیشکه وتوو). جهسته مان
 گه واهیمان له سهر ده دهن، زوی گه واهیمان له سهر ده دهن، خه لکی
 هه ندیککی گه واهی له سهر هه ندیککی تر ده دات، وه خوای گه وره ش
 له سه رووی هه مووی وه شایه ته به سه رمانه وه.

ماوهی ئه م تاقیکردنه وه ش له کاتی گه وره بوونه وه یه یانی گه شتن به
 بلوغی تا کاتی مردن، کاتی تاقیکردنه وه ی قوتابی قوتابی ده زانیت
 چه ندیک کاتی به ده سه ته وه ماوه، به لام مروقه کان نازانن چه ند
 له ته مه نیان ماوه. ئه گه ر بیتو به قوتابی بووتریت کاتیککی دیاری
 کراو نیه بو تاقیکردنه وه که تان، بو مان هه یه له هه رکار تیکدا بیت
 وه ره قه ی وه لامه کانتان لی وه رگرین، ئه وکاته قوتابی هه ول ده دات
 به هه موو توانایه کیه وه زور زوو وه لامی پرسیاره کان به باشتین شیوه
 بداته وه، هه روه ها مروقیش ده بیت به هه لی بزانیته هه موو خوله کییک،
 به لکوهه موو چرکه یه ک بو بردنه وه ی ئه م تاقیکردنه وه.

به لام پیداویستی تاقیکردنه وه ی قوتابی پینوس و وه ره قه ی تایه تیه بو
 تاقیکردنه وه که، وه هه روه ها.. به لام پیداویستی تاقیکردنه وه ی مروقه کان
 جهسته یه تی، کاتیه تی، سامانیه تی، زانیاریه تی، وه هه موو توانا
 هه ولیه تی ئه وه ی که هه یه تی.

ئەم تاقىكرندەوھ چەند پرسىيارىكى جوراۋو جور لە خو دە گرىت ئەمانەى لای خوارەوھن.

۱- ئەو شتانەى كە فەرمانمان پى كراوھ يان فە رز كراوھ لەسەرمان، كە دەبىت بيان كەين.

۲- ئەو شتانەى كە داوامان لى كراوھ تەركى بكەين و وھ ئەو شتانەى كە قەدەغە كراون و دەبى لى دوور بين.

۳- ئەو نىعمەتانەى كە پىمان بەخشاوھ دەبى سوپاسى لەسەر بكەين.
۴- بە لاو موسىبەت دەبى ئارام بين لەسەرى.

ئەو فەرموودەيەى باسى نىعمەت دەكات ئەوھى كە دەبىت سوپاس گوزارى لەسەر بكەيت تا مروڤقە كان بى ھىوا نەبن. فەرموودە لەسەر نىعمەت زۆرن بەلام ئىمە كورتىيان دەكەينەوھ لەمانەى خوارەوھدا.

۱- بە دلنبايىھ وھ خواى گەورە نىعمەتى زۆر زۆرە لەسەرمان، لە ژمارەدا نايەن ئەوھەندە زۆرن وھ كو خوى دەفەرمووى ((وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها))^{۲۰} واتە خو ئەگەر بين و بتانەوئىت نازو نىعمەتەكانى خوا بژمىرن، بو٤تان نازمىردرىت (لە ئەندامەكانى دەرەوھو ناوھوھى خو٤تان و ئەو رزق و رۆزىانەى كەدەبخو و ئەو پو٤شاك و رابەخ و ناوماآلەى بەكارى دەھىننھتد سەرەراى ھەزاران ھەزار دروستكراوانى ترى ناديار لەجىھانى ماددەو رووھك و گياندارو ...ھتد سەرەراى كەم سوپاسىتان لەو ھەموو نازو نىعمەتە بى شومارە.

وھ كو نىعمەتى ئىمان، ژىرى، بىستن، بينىن تەندروستى، دايك و باوك، سامان، بەلكو لە ھەموو سىللىك لە سىللىكانى لەشمان نىعمەتانىكى زۆرى تبايە بەشىوھىك كە لە ژمارەدا نايەن.

په یامی دل نهرمی

هه ژارېك ده چپته لای زانایهك و سكالای هه ژارپه كهی خووی ده كات و به زاناکه ده لئی خوای گه وره هیچ نیعمه تیکی به من نه داوه، یه کیك جوابی ده داته وه پیی ده لی: ئایا تو چاوتهم پیی ده فروشی به سهد هه زار؟ ووتی: نا، هه م پیی ووت بیستنت ده فروشی به سهد هه زار؟ ده ستت ده فروشی به سهد هه زار؟ قاچت ده فروشی به سهد هه زار؟ ژیریت ده فروشی به سهد هه زار؟ ئه ویش هه ر له وه لامدا ده لی نه خپر، وه ئه ویش پیی ووت: تو سكالآ ده كه بیت كه هه ژاریت له گه ل ئه وه شدا خاوه نی سه ده ها هه زاریت!!! کابرا بووی ده ركهوت و زانی كه نیعمه تی غه یری مآل گه وره تریکه له نیعمه ته کانی مآل، نیعمه ته کانی خوا له ژماره دا نایه ن.

۲- بیگومان نیعمهت و ناره حه تی هه مووی تاقیکردنه وه ن. هه تا ئه گه ر بیت و به لامانه وه ریزو پاداشت بیت، به لام له راستیدا تاقیکردنه وه یه، وهك خوای گه وره ده فهرمووی: (فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ، وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ، كَلَّا) ^{۲۱} واته جا کاتیک ناده میزاد له لایه ن په وره ردگارپه وه ریزی لی ده نییت و نازو نیعمه تی به سه ردا ده ریژیت، ده لییت: (به خوا وا دیاره) په وره ردگارم خووشی ده وییم ریژیم هه یه لای.

هه وره ها ده فهرمووی: (وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لَبُيُوتَهُمْ سُفُفًا مِنْ قِصَعٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ، وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا وَسُرُورًا عَلَيْهَا يُتَكَلَّمُونَ، وَزُخْرُفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ) ^{۲۲} واته ئه گه ر له به رئه وه نه بوایه خه لکی هه مووی ده بوون به یه کیچارچه (له بی باوه ری و تاوانکاریدا)، ئه وه هه ر كهس

۲۱ سوره تی الفجر ۱۰-۱۷

۲۲ سوره تی الزخروف ۳۳-۳۵

باوهری به خوی میهره بان نه بوایه سه قفی خانووه که یمان له زیو بو دروست ده کرد، ههروه ها قادرمه و ئاسانسوارمان بو ده کردن تا به سه ریدا سه ربکه ون و ده ربکه ون.. ، ههروه ها بو ماله کانیا ن قاپی و ده روازه ی زیو و کورسی قه نه فه ی رازاوه شمان پیده به خشین تا پال بدنه وه و شانی له سه ر داده ن...، به هه موو جوړه نه خش و نیگار یکی جوان و رازاوه (دارو دیوارو سه قف و ده رگا و که لوپه لی ناو ماله کانیا نمان ده رازانده وه)، جا ئه وه هه ر هه مووی خو شگوزه رانی ژیا نی دنیا نه بی ت هیچی تر نییه، له کاتی کدا که ژیا نی پر له خو شی و به خته وه ری نه بر او ه لای په روه رد گارت بو خواناسان و دووره په ریزان له تاوان.

خو ئه گه ر نیعمه ت ئیکرام بوایه ئه و کاته پیغه مبه ر ده بوایه ده وله مه ندرین که س بوایه، وه زوړترین مالی هه بوایه، بیباوهر ده بوایه هیچ شتیکی نه بوایه له م جیهانه دا به ته واوی.

نمونه ی ئه مه وه ک ئه وه وایه ماموستا بو هه ر قوتابیه ک په رتوکیکی بداتی، وه په رتوکی هه ندیکیان گه وره بی ت، وه په رتوکی هه ندیکیان مامناوهندی بی ت و هه ندیکیان بچوک بی ت، خاوه نی په رتوکی گه وره دلخو ش ده بی ت، وه خاوه نی په رتوکی بچکوله به پیچه وانه وه. وه دوا ی دابه ش کردنی په رتوکه کان ماموستا که بلای بو هه ر قوتابیه ک تاقی ده کریته وه له و په رتوکه ی پیی دراوه، بیگومان خاوه نی په رتوکی بچوک دلخو ش ده بی ت، وه هه موو ئه وانی تر ئاوات ده خوازن که کتیبه که یان بچوک بوایه، چونکه تاقیکردنه وه که ئاسان تر ده بی ت، ههروه ها ئه م جیهانه ش وایه، (هه موو که س پر سیاری لیده کری ت له وه ی که بوویه تی جا ئه گه ر که می هه بوو بی ت بیگومان ئاسانتر ده بی ت له وه ی که زوړی هه بووه، وه هه ژاریش پیش ده وله مه نند ده چیته به هه شت له بهر ئه وه

په یامی دل نه رمی

زور مالی نه بووه پرسپاری لی بکن به پیچه وانهی دهوله منده وه). لیره دا دهرده که ویت که نيعمهت ریزو ته قدیر نیه به لکو نارچه تی و تاقیکردنه وه یه. جا له بهر ئه مه یه که سه روهت و مال پیوه ر نیه لای خوی گه وره، به لکو پیوه ر باوه رو کرده وهی چاکه وه که په روه ردگار ده فهرمووی: (إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ)^{۲۳} واته به راستی به ریزتر ینتان لای خوا ئه و که سانه تانه که زورتر له خواتر سه و فهرانبه رداری خویه.

۳- سه رکه وتن له م تاقیکردنه وه، به سوپاس گوزاری ده بیت به رانبه ر نيعمه ته کان. سوپاس گوزاری چند جور یکن :

أ- سوپاس گوزاری به دل: ئه م سوپاس گوزاریه جیگیر ده بیت به باوه ریکی ته واو و ههستیکی دلی که هه موو نيعمه تیک له لایه ن خوی گه وه ره و تاک و تنه اوه دیت وه که ده فهرمووی: (وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ)^{۲۴} واته هه رچی نازو نيعمه تیکتان هه یه هه مووی به هره و به خششی خویه.

ئوه ده گه یه نیت که هه مووشت تنه ا له لایه ن خواوه وه یه، له فهرمووده یه کی ابن عباسه وه هاتووه ((وعلم ان الامة لو اجتمعت على ان ينفعوك بشيء لم ينفعوك الا بشيء قد كتبه الله لك...))^{۲۵} واته بزانه ئه گه ر هه موو خه لک کؤببنه وه بو ئه وه سو دیکت پیبگه یه نن ناتوانن مه گه ر خوی گه وره نوسیبیتی بو ت..

مرو ف دوی ئه وه تنه ا وه که ره سته یه ک وایه بو قه ده ری خوی گه وره، ئه وان خواوه نی ئه و چاکانه نین که خو یان هه یانه، چو ن ده بنه خواوه نی

۲۳ سوره تی الحجات ۱۳

۲۴ سوره تی النحل ۵۳

۲۵ ((جامع الترمذی)) (۷۶/۴). کتاب القیامة. الباب الاخیره. رقم الحدیث (۲۶۳۵

، وقال: حدیث حسن صحیح.

چاکه‌ی که سانی تر.

ب- سوپاس گوزاری به زوبان: ئه‌ویش به زۆر و به‌رده‌وام وتنی (الحمد لله) باسی نيعمه‌ته کانی خوای گه‌وره (واما بنعمة ربك فحدث) له‌گه‌ل وریایی له‌ریا، به‌لام ئه‌گه‌ر مه‌به‌ستی ئه‌وه بوو که سانی تر چاوی لیکه‌ن له‌سه‌ر چاکه‌ ئاساییه، سوپاسگوزاری وه‌کو ووته‌ی چاکه، قورئان خویندن، فه‌رمان دان به‌چاکه‌و به‌رگری کردن له‌ خراپه، فیرکردنی زانیاری و ئه‌و جوړه شتانه.

ج- سوپاس گوزاری به‌ کرده‌وه: خوای گه‌وره ده‌فه‌رمووی: (اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ)^{۳۶} واته پیمان وتن: ئه‌ی نه‌وه‌و شوینکه‌وتوانی داود، ئیوه به‌ کردارو گوفتار سوپاسگوزار بن (چاکه له‌گه‌ل خه‌لکیدا بکه‌ن)، هه‌رچه‌نده که‌میک له‌ بنده‌کانم زۆر سوپاسگوزارن. سوپاس گوزاری به‌ کرده‌وه کۆمه‌لیک جوړی هه‌یه جیاوانی هه‌یه له‌گه‌ل یه‌کتريدا، یه‌کئ خوای گه‌وره هیدایه‌تی داوه ده‌بیئت خه‌لکی بو بانگ بکات به‌هه‌موو توانایه‌کیه‌وه، یه‌کئ خوای گه‌وره ژیریه‌کی باشی پیداو له‌گه‌ل زانیاریه‌کدا ده‌بیئت خه‌لکی پئ فیر بکات، وه به‌کاری به‌پینیت بو چاره‌سه‌ری گرفته‌کانی مسولمانان به‌ گشتی و تایبه‌تی، یه‌کئ خوای گه‌وره رزقی داوه به‌ده‌نیکی باش و ساغ و به‌هیز ده‌بیئت هه‌ول بدات له‌ پیناوی خوادا، یه‌کئ خوای گه‌وره رزقی داوه به‌سه‌روهت ده‌بیئت له‌ پیناوی خوادا سه‌رفی بکات به‌ نه‌پینی و ئاشکرا، سوپاس گوزاری کرده‌وه ئه‌وه‌یه هه‌موو ئه‌و نيعمه‌تانه به‌کار به‌پینین له‌ گوپرايه‌لی خوای گه‌وره‌دا نه‌ک له‌ سه‌ر پچیدا.

سوپاس گوزاری سئ جوړه وه‌ک باسمان کرد زیاد ده‌کات له‌ دونیادا وه‌ک

خوای گه وره ده فهرمووی: (لئن شکرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلئنْ كَفَرْتُمْ اِنْ عَذَابِي لَشَدِيدٌ)^{۲۷} واته سویند به خوا ئە گەر سوپاسگوزارو شوکرانه بژین بن، رزق و رۆزی و نازو نیعمه تتان به سهردا ده رژیئیم و زیادی ده کم، به لام ئە گەر ناشوکر و سوپاس گوزار نه بن، به راسی ئە و کاته ئیتر تۆله و سزای من زۆر به ئازار ده بییت.

سوپاس گوزاری هۆکاریکه له هۆکاره کان بو رزگار بوون له دونیادا، بیگومان سههرکهوتنی ئەوانه ی که له گه ل لوط دا بوون سه لامی خوای لی بییت، وه رزگار بوونیان له سزا، پاداشتیک بوو له سههر سوپاس گوزاریان، وه گوپراه لی خوای گه وره، وه که ده فهرمووی: (اِنَّا اَرْسَلْنَا عَلَیْهِمْ حَاصِبًا اِلَّا اَل لُّوطُ نَجَّیْنَاهُمْ بِسَحْرٍ، نعمة من عندنا کذلک نجزی من شکر)^{۲۸} واته بیگومان ئیمه ئەوانیشمان بهرد باران کرد (ههروهها ژیره و ژوریش کران)، جگه له لوط و خاوو خیزانی ئیماندار ی که له به ره به یاندا رزگارمان کردن، ئە و رزگار کردنه نازو نیعمه تیکی تایبه تی بوو له لایه ن ئیمه وه، جا هه ر ئاوا پاداشتی که سیک ده ده یه وه که سوپاسگوزاری کرد بییت. ئە مه له دونیادایه، وه له دواروژدا ههروهها پاداشتیکی گه وره یان هه یه (وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِيْنَ)^{۲۹} واته له داهاتویه کی نزیکیشدا پاداشتی سوپاسگوزاران ده ده یه وه.

ئهم فهرمووده ی که له بهرده ستماندایه پیشه واما ن درودی خوای لی بییت به بیرمان ده هینیته وه به دوو نیعمه تی گرنگ ئە ویش ساغی و به تالی، کات، گومان له وه دا نیه که ساغی گه وره ترین نیعمه ته، به لام چۆن به تالی نیعمه ته؟

به تالی له م فهرمووده دا به و مانا نیه که زۆرینه ی خه لک لیی تیده گهن،

سوره تی ابراهیم ۷	۲۷
سوره تی القمر ۳۵-۳۴	۲۸
سوره تی ال عمران ۱۴۵	۲۹

وه گلهی لیده کهن و ههولی کوشتنی دهدهن وه کو ده لێن، الفراغ لیرهدا بهمانی کاته یانی ژیان، کات ژیان، وه ژیان نیعمه تیکه له نیعمه ته کانی خوای گهوره، ئه مه مه بهسته وهك پیغه مبه ر درودی خوای لێ بیته ده فهرمووی: ((لا تزول قدما عبد-أي يوم القيامة-حتى يسال عن عمره فيما افناه، وعن علمه فيما فعل، وعن ماله من أين اكتسبه وفيما أنفقه، وعن جسمه فيما أبلاه))^{۳۰} واته پیخ ناخه یته بهر پیته له رۆژی دوایدا تاوه کو پرسیارت لێ نه کهن که ته مه ن له چیدا به سه ر برد، وه له زانیاریه که تدا چیت پیکرد، له و سهروه ت و سامانه ی که چۆن په ییدات کردوو وه له چیدا به کارت هیناوه، ههروه ها له جه سه ته.

پیشه و امان درودی خوای لێ بیته له فهرمووده ی به که م له سه ر کات به به تالی وه له دووه مدا به ته مه ن، پیغه مبه رمان درودی خوای لێ بیته به بیرمان ده هینیته وه به نیعمه تی له ش ساغی و کات، ههردووکیان زۆر گرنگ ده کری مرۆقه کان له گوپرایه لی خوای گهوره دا به کاری بهینن جا ئه وسا ده بیته مایه ی سه رکه وتیان له و نیعمه ته.

زۆربه ی خه لک تیاچوو وه له م نیعمه ته دا، بێ ئاگایه له م راستیه، له بهر ئه وه وا گومان ده به ن ئه م نیعمه تانه پاداشته، به لام راستی مه سه له که تاقیکردنه وه یه له راستی دا. ئه گه ر مرۆقه کان نه زانن ئه م نیعمه تانه بو تاقیکردنه وه یه سوپاس گوزار نابیت له سه ری، په نج به خه سار ده بیته له دوا رۆژدا په شیمان ده بیته وه له کاتی کدا که په شیمانی دادی نادات.

به م شیوه بۆمان ده رده که ویت زۆرینه ی خه لک سته ملیکراوه، خه له تینراوه، توشی زهره ر بووه ئه گه ر هه ستیشی پی نه کات و نه زانیته له دنیا دا.

۳۰ (جامع الترمذی) ((۳۶/۴))، کتاب القیامة، الباب الاول، رقم الحدیث (۲۵۳۲)، وقال: حسن صحیح

له فەرمووده که دا ئاماژە یە بۆ ئەووە که زۆرینە ی خە لک فیل لیکراوه، وه بەر دەوام دە بن لە سەر خراپە، وه لە سەر مسو لمان پێویستە که بە زۆری نە خە لە تیت، چونکە زۆرینە ی خە لک پێوەر نیە بۆ بیروباوهر و ریگای راستی، بە لکو پێوەر ئیسلامە، وه ک خوای گەورە دە فەر مووی: (قل لا یستوی الخبیث والطیب ولو أعجبك كثرة الخبیث) ^{۳۱} واتە (ئە ی پێغەمبەری صلی اللہ علیہ وسلم) پێیان بلی: پیس و پاک یە کسان نین، هەر چە ندە زۆریە تی ئە و پیسە سەرنجی راکیشا بیت.

هەر وە ها (وما أكثر الناس ولو حرصت بمؤمنین) ^{۳۲} واتە (دنیاش بە) که زۆریە ی خە لکی باوهر دار نین، هەر چە ندە تۆ زۆر بە پەرۆش بیت و هە و ل بە دیت و تی بکۆشیت.

هەر وە ها دە فەر مووی: (وان تطع أكثر من في الارض یضلوك عن سبیل اللہ) ^{۳۳} واتە خو ئە گەر فەرمان بە ردار و ملکە چی زۆریە ی خە لکی سەرزەوی بیت ئەووە لە ریبازی ئەووە لە ریبازی خوا و پلت دە کەن.

بە پشیوانی خوا و لە سەر راستی بە لە گە ل خە لک مە بە ئە گەر لە سەر راستی نە بن وه ک لە م فەر مووده دا دە فەر مووی: ((لا تكونوا امعة تقولون ان احسن الناس احسنا وان ظلموا ظلمنا، ولكن وطنوا انفسکم ان احسن الناس ان تحسنوا وان اساءوا فلا تظلموا)) ^{۳۴} ناییت شوین خە لکی بکە وین بە کو پیرانە و هەر چیان کرد بە راستی بزانی، ئە گەر کارە که یان باش بوو دە کریت شوینیان بکە وین وه گەر نا نە ک هەر شوینیان نە کە وین بە لکو دە بیّت دە ستیشیان بگرین که نە یکەن.

سورەتی المائدة ۱۰۰	۳۱
سورەتی یوسف ۱۰۳	۳۲
سورەتی الانعام ۱۱۶	۳۳
(جامع الترمذی) ((۲/۴۶۳)). کتاب البر والصلة. باب رقم (۶۲) الاعحسان	۳۴

والعفو. رقم الحديث (۲۰۷۵). وقال : حديث حسن غريب

تاقیکردنه‌وه به‌ناره‌حه‌تی

عن أبي هريرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال ((يقول الله تعالى: ما لعبدي المؤمن عندي جزاء اذا قبضت صفيه من أهل الدنيا ثم احتسبه الا الجنة))^{٣٥}

ئهم فەرمووده له فەرمووده قودسیه‌کانه، راستیتی ئه‌وه‌یه که ئهم فەرمووده واتاو ماناکه‌شی له‌لایهن خواوه‌وه‌یه، له‌به‌ر ئه‌وه ده‌فهرمووی: ((ما لعبدی)) ئه‌گه‌ر واتاکه‌ی له‌لایهن پیغه‌به‌روه‌وه بوایه درودی خوای لی بیت ده‌یفه‌رموو: ما للعبد المؤمن، له‌سه‌ره‌تای فەرمووده‌که‌وه ده‌لی خوای گه‌وره ده‌فهرمووی ((يقول الله تعالى)) جا له‌مه‌وه بوومان ده‌رده‌که‌ویت که له‌لایهن خواوه‌وه‌یه.

هه‌ندیک که‌س سه‌ریان سوڤ ده‌میڤی و ده‌لین ئه‌گه‌ر وایه که‌واته ئه‌مه قورئانه، به‌لام وه‌لامه‌که‌ی ئه‌وه‌یه که قورئان که‌لامی خوایه، وه کتیبه ئاسمانیه‌کانی تریش که دابه‌زینراوه‌ته خواره‌وه بو پیغه‌مبه‌رانی پیشو سه‌لامی خویان لی بیت، که‌لامی خوان، قورئانیش نین، مه‌رج نیه هه‌رچی لای خواوه‌هات قورئان بیت. هه‌روه‌ها فەرمووده‌ی قودسی. جیاوازی هه‌یه له‌نیوان فەرمووده‌ی قودسی و قورئان، جیاوازیه‌کان ئه‌مانه‌ن:

أده‌قی قورئان موعجیزه‌یه، به‌لام ده‌قی فەرمووده‌ی قودسی موعجیزه نیه.

ب-قورئان هه‌مووی به‌شیوه‌یه‌کی زۆر ته‌واو بی هه‌له‌گه‌شتوووه پیمان

٣٥ ((صحيح البخاري بشرح فتح الباري)) (٢٤٢/١١). كتاب الرقائق. الباب السادس.
تقم الحديث (٦٤٢٤). تبينى له كتيبته‌كه‌دا الرقاق نوسراوه له‌جياتى الرقائق

په یامی دل نه رمی

(متواتر) به لام فەرموودهی قودسی هه مووی وانیه هه یه به شیوه یه کی زور ته واو پییمان گه شتووه، هه یه به پیچه وانه وه، (زانایانی فەرمووده، ئەوانه یان دیاری کردووه، وه چهنده ها به شی هه یه بو نمونه، فەرموودهی متواتر، احاد، حسن، ضعیف وه ههروه ها).

ج-خویندنه وهی قورئان عیباده ته، به لام فەرموودهی قودسی وهك قورئان نیه. ئەم فەرمووده یه پرسیاریکی ترمان به بیر دینیتته وه، له پرسیاره کانی تاقیکردنه وهی مروقه کان له م دونیا یه دا، ئەویش تاقیکردنه وه یه به نارچه تی، ئەم ووتانه کومه لیک شت هه لده گریت وهك:

یه که م: تاقیکردنه وه به نارچه تی له سونه ته کانی خوای گه وره یه له دونیا دا، وه هه موو مروقیك ده بی تاقیبکریته وه، خوای گه وره ده فەرمووی: (وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ)^{۳۶} واته سویند به خوا تاقیتان ده که یه وه به که میك له ترس و بیم و برسیتی و که م بوونی مال و سامان و مردنی که س و کارو تیاچوونی به رو بوومی کشتو کال، جا مزده بده به وه که سانه ی خوگرو ئارامگرن.

ههروه ها ده فەرمووی: (أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَزُلْزَلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرَ اللَّهُ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ)^{۳۷} واته ئایا لاتان وایه هه روا به ئاسانی ده چنه به هه شته وه، (بی ته نگانه وه ناخوشی)؟! مه گه ر نمونه ی ئیماندارانی پیشوتان بو باس نه کراوه، که توشی شهرو ناخوشی و ته نگانه و گرانی و نه داری بوون و ته کانیان خواردوه و زوریان بو هاتووه به راده یهك، هه تا پیغه مبه ره که یان و ئەوانه ی باوه ریان هیناوه

۳۶ سوره تی البقرة ۱۰۵

۳۷ سوره تی البقرة ۲۱۴

له گه لیدا، ده یانوت: که ی پهرودرگار سه ره که وتن ده به خشیت؟! ئیتر که ی خوا یارمه تی ده نیریت؟! ئاگادار بن به راستی یارمه تی پهرودرگار نریکه.

دووهم: ئەم نارەحەتیانە بو سه رزه نشت و تو له سه ندنه وه نیه، وه کو خوای گه وره ده فه رموو: (وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانِي* كَلَّا بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ)^{۳۸} واته به لام کاتیك تاقی ده کاته وه و رزق و رۆزی که می پیده به خشیت و لئی ده گریته وه ده لیت: وا دیاره پهرودرگارم منی خوش ناویت و رقی لیمه و و ریسوای کردووم* نه خیر ئەو شتانه هیچی وانیه، (نه به خشین مانای ریزو قه دره، نه لیگرتنه وه مانای بی ریزو بی قه درییه، به لکو ئیوه سه ره رای ئەو بیرو بو چوونه چه وتانه تان) ریزی هه تیو ناگن و نازی پینادهن.

تاقیکردنه وه کۆمه لیک حیکمه تی تیدایه، وه گرنگترینیان ئەمانه ن:

أ-بو ئیقام و حوجه یه، له بهر ئەوه خوای گه وره خه لکی مو حاسه به ده کات به نیهت و وتهو، کرده وه، ئەویش دوای ئەوه خوای گه وره شته کانی بو روون کرده وه له وانیه که پیویسته بیکات و له وانیه که سه رپشکه، خو ئە گه ر خوای گه وره خه لک دروست بکات و به بی ئەوه ی تاقی بکاته وه له م دونیادا، دواتر به کۆمه لیک بلی برۆنه دۆزه خه وه ئەو کاته ده لێن خواجه گیان تو مه جالی کمان بده، چیمان پی ده که ییت و ده لیت ناماده ین. ئە گه ر ئەم هه له مان نه داتی ئەو کاته وا هه ست ده که یین که خوای گه وره سته می لیکردووین. خوای گه وره ده یه ویت ئەو مه جاله مان بداتی بو ئەوه ی قسه مان نه بیت ئەو کاته ئانه مه یه مانای ئیقام و حوجه به لگه یه که به سه رمانه وه. له گه ل ئەوه شدا

په یامی دل نه رمی

هاوېل دانه ره کان دابه ش ده کریت به چنه د به شیکه وه له روژی دوایدا، په نا ده گرین به خوا له وانه ی که هاوېلی بو داده نیڼ. وهک خوی گه وره ده فهرمووی: (...قَالُوا وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ)^{۳۹} واته وتیان: سویند به خوی په روه ردگارمان نیمه هه رگیز موشریک و هاوېل گهر نه بووین!!

وعن أنس بن مالك قال: كنا عند رسول الله صلى الله عليه وسلم فضحك، فقال: هل تدرون مم أضحك؟ قال قلنا: الله ورسوله أعلم، قال من مخاطبة العبد ربه، يقول: يارب ألم تجرني من الظلم؟ قال يقول: بلى، قال فيقول: فاءني لا أجزى^{۴۰} على نفسي الا شاهيدا مني، قال فيقول: كفى بنفسيك اليوم عليك شهيدا، وبالكرام الكاتبين شهودا، قال فيختم على فيه، فقال الاركانه^{۴۱}: انطقي، قال: فينطق باعماله، قال: ثم يخلى بينه وبين الكلام، قال فيقول: بعدا لكن وسحقا، فعنكن كنت أناضل^{۴۲})) نه نه سی کوری مالیک ره زای خوی لی بیت ده لی له گه ل پیغه مبه ردا بووین درودی خوی لی بیت وه پیکه نی وه فهرمووی نایا ده زانن چی پیکه ناندنم؟ نه وانیش ووتیان خواو پیغه مبه ر زانترن (نه مهش وهک نه ده بیکی هاوېل ان ره زای خویان لی بیت، له گه ل پیغه مبه ردا درودی خوی لی بیت) وه فهرمووده که هه مان مانای نه م نایه ته ی هه یه وهک خوی گه وره ده فهرمووی: (الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ)^{۴۳} واته نه مرو مور ده نیڼ به ده میانداو قسه یان بو نا کریت، به لکو ده ستیان قسه مان بو ده کات، قاچیشیان شایه تی ده دات به و کاروکرده وانه که نه نجامیان ده د(

سوره تی الانعام ۲۳	۳۹
اجیز واته رازی نیهم (لا اقبل)	۴۰
لاركانه واته به شه کانی جهسته ی	۴۱
((صحیح مسلم)) (۲۲۸۰/۴). کتاب الزهد والرقائق. رقم الحدیث (۲۹۶۹).	۴۲
سوره تی یس ۶۵	۴۳

دەربارەى ئەو تاوانانەى كە ئەنجامیان داو، كاتىك شىرىتى كاسىت و فیدىۆ وسى دى و دىسك قسەمان بۆ دە كەن باوەر بوون بە قسە كەردنى دەست و قاچ... هتد ئاسانە).

هەر وەھا دە فەر مووى: (حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ* وَقَالُوا لَجُلُودِهِمْ لَمْ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) ۴۴ واته هەتا كاتىك دە گەنە ئاستى ئاگرە كە گوڤيان و چاوە كانيان و پىستە كانيان شايبە تيان لە سەر دەدات كە چ كاردووە يە كى نادروست و خراپيان ئەنجام دەدا، ئەوسا بە غەمبار يەو بە پىستى خوڤيان دەلین: بوچی شايبە تيتان لە سەرداين خو زەرە تانە ؟ لە وەلامدا دەلین، ئەو خوايبە ئيمەى هيناو تە گوفتار كە دە توانيت هەموو شتىك بەهينيتە قسە و گفوتوگو، هەر ئەو زاتە شه كە يە كەم جار بە ديهينان و هەر بوڤلاى ئەو يش دە برينه وە (بيگومان كاريكى ئاسانە بوخوا چونكە ئادەم ميزاد جوړەها ئاميرى هيناو تە قسە، دەم و زمان و ليويشيان نيە!).

ئەم هەموو بەر بەرە كانيە و مل نەدانە دواى ئەو شه كە هاو لايان بو خوا داناو وە گوڤرايه لايان نە كاردوو، چوڤن ئە گەر ئەو فرسە تەش نەدا؟ (يانى لە گەل ئەو هەشدا كە خواى گەورە ئەو هەموو مەجالە شى داوە ئينجا هيشتا ئەوانەى كە بيباوەر و خراپە كار بوون بەرانبەر خواى گەورە دەوەستن).

ب- ليكوڤلينيە وەو بە دوا داچون (بە كوڤمە ليك كارى جوړاو جوړ سەرەنجامى ئەمە مروڤە كان دەردە كەون تا چ رادە بەك لە گەل خواى گەورە دا راستيان كاردوو) ناڤە حەتى راستيتى مروڤە كان دەردە خات، چاكە جيا دە كاتە وە

په یامی دل نه رمی

له خراپه، راستگو جیا ده کاته وه له دروژن، وه مسولمانی راسته قینه له گه ل دووړوو (المنافق)، له مه دا سودیکی زوری تیا به بو کومه لگه ی ئیسلامی، خوای گه وره ده فهرمووی له و نایه تانه ی که باسی غه زای ئو حود ده کات که حیکمه تیکی تیا به له و ناره حه تیه دا وه ک هاتووه له نایه ته که دا (مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَأَمَّنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ)^{۴۵} واته خوا ئیمانداران واز لینا هیئت هه ره وه کو ئه وه ی که ئیستا ئیوه ی له سه ری هه ن (دل سوژو نادل سوژ، خه مخوړو بی باک تیکه لن)، هه تا پیس و پاک له به ک جیا نه کاته وه (تا ئاینده بزائن)، به لکو خوا له پیغه مبه ره کانی که سانیک هه لده بزیریت که بیه ویت (تا له هه ندیک نهیئی ناگادار بن به و راده ی که پیویسته)، جا باوهر به خوا و پیغه مبه رانی بهینن، خو ئه گه ر باوهری دامه زرا و بهینن و پاریزگاری بکه ن و له خوا ترس بن، ئه وه پاداشتی بی سنورو نه براوه چاوه ریتانه.

پوختە و گۆتایی

زۆر جار مرقەھە کان بەھۆکاری گومان و وەسوسەسی شەیتان و حەزەکانی خۆیان خۆیان و کارەکانیان لا ئالۆز دەبیت، بەجۆریک خۆیان وون دەکەن و لە گێژاویکدا دەخولینەو بەدوای خۆیانداو خۆیان بۆ نادۆزریتەو، ھەبە دەگاتە ئەو ئاستە لە تاو ماندووئەتیدا خۆی دەکوژیت! ھەبە یان بەشیوئەبەک لای بێ مانا دەبیت ھەستی چیرۆ نامینیت و بەردەوام بە ھیلاکی دەباتە سەر، ھەبە ئەوئەندە خۆی لا بێ بەھا دەبیت خۆی زۆر لەو بە کەمتر دەبینیت کە کارەکانی گرنگی ھەبیت لە تەرازووی خۆی گەورەدا، ھەرۆک چۆنیش ھەبە ئەوئەندە خۆی بە گەورە دەزانیت ئەمانە یئمە باسی دەکەین بە شتگەلێکی لاوەکی و یاری کردن دیتە پێش چاوی، بەلام ئەوئەبە کە بە راستی گەشتووئەتە ئیمە و فەلسەفە ی ژیانە و دوای ژیانیشمان نیشان دەدات ئەو قورئانەبە کە چوارچێوئەبە کارەکانی بە ووردی کیشاوئەو لە دوو توئی کتیبیکدا بە پارێزراوی گەشتووئە پیمان، کە گشت کەرەستەکانی ژیان و مانای راستیتی و ئەھمییەتی ئیمە لەم ژیانەدا دەستنیشان دەکات، لەگەڵ تەنگژەکانی دونیادا بەشیوئەبەک رامان دەھینیت لە چوارچێوئەبە تاقیکردنەوئەدا بیان بینین و ژیانە خۆمان بە قوربانەبە نەرەحەتیبە کاتی نەکەین و بە خۆشیەکی کاتیش بوغرا نەبین و ژیان وە تاقیکردنەوئە سەبەر بکەین، تاقیکردنەوئەش پرسیاری سوک و نەرەحەتی تیدایە، پێویستە بەرگەبە چەرەسەرەکانی ژیان بگرین و گرنگی دروست بوون و کارەکانمان لەبەر نەکەین، قوتابی نابیت لە کاتی تاقیکردنەوئەدا بلی مامۆستا چ پێویستی بەم تاقیکردنەوئەبی من ھەبە، مادام تۆ بریار پلەبی قوتابیەتیت ھەبووئە دەبیت تاقیکردنەوئەکانیش بەسەرکەوتووئەبیریت گەر سەرەنجامیکبەباشت بۆ ژیانەبە خۆت بویت،

په یامی دل نه رمی

ئازادی له وهی په ره کان به سپیټی ده دهیت به دهسته وه، وه ئازادی به شیوه یه کی جوانیش وه لام بده یته وه و له کوټایدا هیامی هه له به سه ر هه موویدا بهیټیت و خوټ رهنج به خه سار بکه یت، هه روه ک چوټن ده رفه تیشه ئه گهر کاتیکی که میشت له به رده مدا مابیت خوټ به باشی بوټ تاقیکردنه وه کان ئاماده بکه یت، هه رده میشت ئه وه به شانیه کی که زوټ نار ه حهت و سه عی زوټی ده ویت سه ره نجامی باشته ره... توټ ئازادی چ هه لده بزیریت به لام مافی ئه وهت نی یه داوای پاداشتیټ بکه یت که کارت بوټ نه کردووه، هه روه ک چوټن مردن یه کسانه له ناو مروټایه تیدا ئاواش پاداشته کان به یه کسانه دابه ش ده کریټ، ده کریټ یه کسانه بوټ که سیټ قولایی دوله کانی جه هه نه م بیټ و وه یه کسانه بوټ که سیټی تر به رزایه کانی فیرده وس بیټ، چاوه ریټ مه به له وټ زیادهت بوټ بنوسریټ ئیسته پیټنوسه که به ده سته خوټ و چیت ده ویت به کرده وه کانت بیان نوسه.

پیټست

پېرېست

- پيش خویندنه وه ----- ۳
- ده سټېك ----- ۶
- پيشه كې: ----- ۹
- جهسته: ----- ۹
- رؤح: ----- ۱۰
- ژېرې: ----- ۱۱
- ده روون: ----- ۱۲
- دل: ----- ۱۲
- جوړې يه كه م: دلی ساف و بې گهر د: ----- ۱۳
- جوړې دوو هه م: دلی نه خوښ: ----- ۱۳
- جوړې سيه هه م: دلی ره ق: ----- ۱۴
- تاقې كړ د نه وه به نېعمه ت ----- ۱۸
- تاقې كړ د نه وه به نار هه تې ----- ۲۸
- پوخته و كوټايې ----- ۳۴

دل نەرمى ئەو فەرموودانەيە كەباسى ئەوشتانەي تيا
كراوۋە كەپەيوەندىيان بە دلەوۋە ھەيە دل نەرم دەكات .وہ
نزيكمان دەكاتەوۋە لە خوای گەورە .وہ پیمان دەلئت دل
چيە .وہ چى گرنگيەكى لە ژيانى مرؤفدا ھەيە ؟
مرؤف برىتيە لە جەستەو رۆج . ژيرى و دل و نە فس ،
دژايەتى ھەيە بۆ پيناسەي ھەريەكئك لەوانە لەبەرئەوۋە
پيناسەيەكى برۋاپئكەرى ديارى كراو نىە بۆ ھەريەكئك
لەوانە ، راجياوازيەكان زۆر زۆرن ، بەلام من ئەركى
ھەريەكئك لەوانە رۋن دەكەمەوۋە كەچيە بە شيۋەيەكى
ئاسان بە پشتيوانى خوا .

دل نەرمى دل مرؤفو پئكەتەكانى وە دل و جۆرەكانى

د. عومەر عەلى

۲۰۱۸